

Mål C-657/23**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

7 november 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Nejvyšší správní soud (Republiken Tjeckien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

4 oktober 2023

Klaganden:

M.K.

Motpart:

Ministerstvo zemědělství

BESLUT

Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Republiken Tjeckien) i målet mellan klaganden **M.K.**, ... mot **Ministerstvo zemědělství** (Jordbruksministeriet, Republiken Tjeckien), ... med anledning av klagandens överklagande av den dom som meddelades av Městský soud v Praze (stadsdomstolen i Prag, Republiken Tjeckien) den 24 juni 2021 i mål nr 14 A 75/2020-55,

beslutar följande:

... Följande fråga **hänskjuts** till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:

Ska artikel 54.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 tolkas så, att utgången av den frist på 18 månader som avses i denna bestämmelse innebär att medlemsstaten inte längre har rätt att kräva återbetalning av felaktigt utbetalda belopp från stödmottagaren?

...

Grunder:

I. Saken i det nationella målet

- 1 Klaganden är en tjeckisk fysisk person. Den 28 juni 2012 lämnade klaganden in en ansökan om stöd från Program rozvoje venkova ČR, opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (Program för utveckling av landsbygden i Tjeckien, åtgärd III.1.2 Stöd till etablering och utveckling av företag, nedan kallat programmet) för ett projekt med titeln ”Stavební úprava objektu na podnikání” (anpassning av en byggnad för affärsändamål). Den 13 mars 2013 undertecknade klaganden ett stödavtal i vilket denne åtog sig att följa programmets regler. I enlighet med ansökan om utbetalning av stöd fick klaganden den 7 juli 2015 ett stödbelopp på 5 239 422 CZK.
- 2 Vid en oplanerad kontrollinspektion av projektet den 29 april 2016 konstaterades myndigheten att ingen produktion ägde rum i den renoverade byggnaden. Vid tidpunkten för inspektionen var ingen anställd närvarande, förrådet för förvaring av material var tomt, inget av elverktygen på platsen var anslutna till en strömkälla och en del av verktygen var antingen förvarade i en byggnad på fastigheten som ägdes av någon annan eller uppställda i ett område bakom nämnda byggnad. Myndigheten konstaterade vidare att serienumret på en kompressor inte stämde överens med det serienummer som tidigare hade fastställts vid en inspektion den 20 april 2015. Enligt den upplysning som lämnats tillverkaren av ventilations- och filtreringsenheten så uppdagades det att en etikett, vilken inte var original – med ett serienummer från en annan enhet som sålts till en annan kund – hade fästs på denna enhet. De invändningar som gjorts mot inspektionsprotokollet befanns vara ogrundade. Státní zemědělský intervenční fond (jordbruksinterventionsfonden, Republiken Tjeckien, nedan kallad interventionsfonden) angav därför i sitt sanktionsbeslut av den 24 maj 2016 att klaganden hade brutit mot reglerna för programmet, vilket medförde att stödet minskades med 100 procent. Den 12 september 2016 bekräftade motpartens omprövningsnämnd interventionsfondens ställningstagande. Klagandens ombud... dömdes slutligen för synnerligen grovt bidragsbedrägeri.
- 3 Den 27 mars 2018 inleddes ett administrativt förfarande för att ålägga klaganden att återbetala stödet i enlighet med § 11a i zákon č. 256/2000 Sb, o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (lag om jordbruksinterventionsfonden och ändring av vissa andra lagar) (nedan kallad lagen om interventionsfonden) jämte Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008 (nedan kallad förordning nr 1306/2013). Den 11 juni 2018 beslutade interventionsfonden att klaganden skulle återbetala ett belopp om 5 239 422 CZK som utbetalats som stöd inom ramen för programmet. Den 7 maj 2020 beslutade motparten att avslå klagandens begäran om omprövning av interventionsfondens beslut.

- 4 I samband med prövningen av överklagandet av motpartens beslut, undersökte Městský soud v Praze (Distriktsdomstolen i Prag, Republiken Tjeckien) huruvida statens rätt att kräva återbetalning av stöd från klaganden hade preskriberats av den anledningen ett krav om återbetalning av nämnda stöd hade utfärdats av staten i fråga efter utgången av den tidsfrist på 18 månader som avses i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013. Distriktsdomstolen konstaterade att det visserligen var så att staten hade utfärdat ett krav om återbetalning av stödet till klaganden efter utgången av den tidsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013, men att underlåtenheten att iakta denna tidsfrist inte kunde anses ha lett till att statens rätt att kräva återbetalning av stödet hade preskriberats. Enligt distriktsdomstolen framstår det som att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 inte är en preskriptionsfrist, utan endast en processuell (vägledande) frist. Genom att inta denna ståndpunkt avvek distriktsdomstolen från den uppfattning som uttrycktes i den dom som meddelades av den nionde avdelningen av Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Republiken Tjeckien) den 9 augusti 2018 i mål nr 9 Afs 280/2017-57, enligt vilken denna tidsfrist utgör en preskriptionsfrist.
- 5 Efter att ha omprövat domen i målet vid Městský soud v Praze (stadsdomstolen i Prag, Republiken Tjeckien) beslutade femte avdelningen i Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen) att hänskjuta målet till en utökad sammansättning. Den femte avdelningen instämde i den bedömning som gjorts av Městský soud v Praze (stadsdomstolen i Prag, Republiken Tjeckien). Den underströk att nionde avdelningen, i sin dom i mål nr 9 Afs 280/2017-57, visserligen hade slagit fast att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 utgjorde en preskriptionsfrist, men att den inte hade motiverat hur den hade kommit fram till denna slutsats. Femte avdelningen fann att en historisk, bokstavlig, teleologisk och systematisk tolkning av artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 inte skulle leda till någon annan slutsats än att tidsfristen på 18 månader för att kräva stödmottagaren på återbetalning av felaktigt utbetalda belopp utgjorde just en vägledande frist, det vill säga medlemsstaterna hade rätt att kräva återbetalning av felaktigt utbetalda belopp även efter att denna frist hade löpt ut.
- 6 ... [Det framgår av punkt 50 i domen i mål nr 9 Afs 280/2017-57 att nionde avdelningen anser att artikel 54 i förordning nr 1306/2013 föreskriver en preskription av medlemsstatens rätt att kräva att stödmottagaren återbetalar felaktigt utbetalda belopp]. Femte avdelningen anser däremot att medlemsstaten har rätt att begära återbetalning av felaktiga utbetalningar även efter utgången av denna frist.
- 7 ... [Skälen till att målet hänskjuts till Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Republiken Tjeckien) i utökad sammansättning].

II. Anförda unionsrättsliga och nationella bestämmelser

- 8 I det tjeckiska rättssystemet regleras tidsfristen för förfarandet för återbetalning av felaktigt utbetalda stöd i § 11a i lagen om interventionsfonden. Fram till den 31

december 2014 hade § 11a.3 i lagen om interventionsfonden följande lydelse: ”Interventionsfonden ska genom beslut fastställa återbetalning av stöd och påföra sanktioner, framställa betalningskrav och vidta andra åtgärder för att fullgöra dessa skyldigheter. Interventionsfonden ska inleda återbetalningsförfaranden senast under det kalenderår som följer efter det att oegentligheten först konstaterades i enlighet med direkt tillämpliga bestämmelser i Europeiska gemenskapens lagstiftning⁽²²⁾”. Fotnot 22 hänvisar till förordning nr 1290/2005. Under perioden 1 januari 2015 till 31 oktober 2017 innehöll lagen om interventionsfonden inte någon bestämmelse om tidsfrister (för stöd som inte beviljades uteslutande från nationella medel). I § 11a.1 i lagen om interventionsfonden angavs endast följande: ”[V]id felaktigt utbetalda stöd som helt eller delvis täcks av medel från Europeiska unionens budget, ska interventionsfonden förfara i enlighet med direkt tillämpliga bestämmelser i Europeiska unionens lagstiftning⁽²²⁾ och i enlighet med denna lag”. Fotnot nr 22 räknar upp flera unionsrättsliga förordningar, däribland förordning nr 1306/2013 (utan hänvisning till någon specifik bestämmelse). Genom ändringslag nr 295/2017 lades följande mening till i § 11a.1 i lagen om interventionsfonden (med verkan från den 1 november 2017): ”Interventionsfonden ska inleda ett återbetalningsförfarande senast 10 år efter det att stödet betalades ut.” Vid tidpunkten för utbetalningen av stödet (den 7 juli 2015) innehöll den tjeckiska rättsordningen således inte någon tidsfrist som uttryckligen reglerade skyldigheten att rikta återbetalningskrav mot en stödmottagare som erhållit felaktigt utbetalda belopp.

- 9 Artikel 3 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (nedan kallad förordning nr 2988/95) har följande lydelse:

”1. Preskriptionstiden för att vidta åtgärder är fyra år från det att den oegentlighet som avses i artikel 1.1 begicks. Kortare preskriptionstider, dock inte under tre år, kan emellertid föreskrivas i de regler som gäller för vissa sektorer.

För kontinuerliga eller upprepade oegentligheter löper preskriptionstiden från den dag då oegentligheten upphörde. För fleråriga program sträcker sig preskriptionstiden åtminstone fram till programmets definitiva avslutning.

Preskriptionstiden avbryts av varje åtgärd som den behöriga myndigheten underrättar den berörda personen om och som har still syfte att utreda eller beivra oegentligheten. Preskriptionstiden börjar åter löpa efter varje åtgärd som innebär avbrott.

Preskriptionen inträder emellertid senast den dag då en tid som motsvarar den dubbla preskriptionstiden löper ut utan att den behöriga myndigheten beslutat om någon sanktion, utom i de fall då det administrativa förfarandet inställts i enlighet med artikel 6.1.

2. Fristen för verkställighet av det beslut varigenom den administrativa sanktionen utfärdas är tre år. Fristen löper från den dag då beslutet vinner laga kraft.

Preskriptionsavbrott och avbrott i verkställighet regleras i nationell lag.

3. Medlemsstaterna har möjlighet att tillämpa en längre frist än den som anges i punkt 1 respektive punkt 2.”

- 10 Enligt EU-domstolens praxis är tidsfristen som föreskrivs i artikel 3.1 första stycket i förordning nr 2988/95 tillämplig inte bara på administrativa sanktioner utan även på andra administrativa åtgärder (se EU-domstolens dom av den 3 september 2015, C-383/14, FranceAgriMer, ECLI:EU:C:2015:541, punkterna 20–32).
- 11 Artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 har följande lydelse: ”För alla felaktiga utbetalningar som gjorts för utgifter för vilka det förekommit oegentligheter eller försummelser, ska medlemsstaterna kräva att stödmottagarna betalar tillbaka beloppet inom 18 månader från det att en kontrollrapport eller en liknande handling, där det anges att en oegentlighet har förekommit, har godkänts och i förekommande fall mottagits av det utbetalande organ eller det andra organ som svarar för indrivningen. Motsvarande belopp ska vid tidpunkten för begäran om återbetalning registreras i det utbetalande organets liggare över fordringar”.

III. Prövning av den hänskjutna frågan

- 12 Det ankommer på avdelningen i utökad sammansättning att avgöra huruvida den omständigheten att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 har löpt ut innebär att staten inte längre har rätt att kräva återbetalning av felaktigt utbetalda belopp från stödmottagaren?
- 13 ...
- 14 Målet har hänskjutits till avdelningen i utökad sammansättning för tolkning av artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 och denna avdelning har ansett sig behörig att avgöra målet. Med hänsyn till rättsfrågans karaktär konstaterade avdelningen i utökad sammansättning att villkoren för att hänskjuta målet till EU-domstolen i enlighet med artikel 267 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt var uppfyllda.
- 15 Det som talar för denna slutsats är att två olika avdelningar vid Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Republiken Tjeckien) har haft olika uppfattningar om samma unionsrättsliga fråga, och att det inte är uppenbart att någon av dessa uppfattningar är uppenbart oriktig eller att den skulle komma att upphävas i ett senare skede. Vidare är det inte heller klarlagt för avdelningen i utökad sammansättning huruvida frågan om tolkningen av artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 (i den mån den är relevant för målet vid Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Republiken Tjeckien)) redan har avgjorts genom EU-domstolens praxis.

- 16 Det huvudsakliga skälet till att frågan har hänskjutits till förhandsavgörande är den aktuella rättsfrågans karaktär. Såsom EU-domstolens stora avdelning påpekade i sin dom av den 6 oktober 2021, C-561/19, *Conorzio Italian Management*, ECLI:EU:C:2021:799, punkt 48: ”Blotta möjligheten att en unionsrättslig bestämmelse kan tolkas på ett eller flera andra sätt, såtillvida att ingen av dessa andra tolkningar framstår som tillräckligt sannolik för den berörda nationella domstolen, särskilt med hänsyn till bestämmelsens sammanhang och syfte, samt det regelverk i vilket den ingår, räcker dock inte för att det ska anses föreligga rimligt tvivel beträffande den korrekta tolkningen av denna bestämmelse.” I punkt 49 tillade den stora avdelningen följande: ”När en nationell domstol som dömer i sista instans får kännedom om att det föreligger olika uppfattningar i rättspraxis – antingen mellan domstolarna i en och samma medlemsstat eller mellan domstolarna i flera medlemsstater – om tolkningen av en unionsrättslig bestämmelse som är tillämplig i det nationella målet, måste den likväl vara synnerligen uppmärksam vid sin bedömning av huruvida det eventuellt inte föreligger rimligt tvivel om den korrekta tolkningen av den aktuella bestämmelsen och särskilt beakta det syfte som eftersträvas med förfarandet för förhandsavgörande, nämligen att säkerställa en enhetlig tolkning av unionsrätten”.
- 17 Till skillnad från femte avdelningen vid den hänskjutande domstolen, vilken anser att den aktuella rättsfrågan utgör en *acte clair* och tolkar den annorlunda än den nionde avdelningen, är avdelningen i utökad sammansättning inte övertygad om att något av tolkningsalternativen kan anses vara klart, tillförlitligt och utan rimligt tvivel mer övertygande än de andra alternativen.
- 18 Det tolknings sätt som femte avdelningen förespråkar är emellertid försvarbart och det är möjligt att på grundval av denna tolkning dra slutsatsen att den omständigheten att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 har löpt ut, inte innebär att medlemsstaten inte längre har rätt att kräva att stödmottagaren ska återbetala felaktigt utbetalda belopp. Nedanstående argument stöder denna slutsats.
- 19 I förordning nr 1306/2013 föreskrivs inte uttryckligen att utgången av den tidsfrist som anges i artikel 54.1 innebär att medlemsstaten inte längre har rätt att kräva att stödmottagaren ska återbetala felaktigt utbetalda belopp. Detta innebär att tidsfristen i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 skiljer sig från den tidsfrist som anges i artikel 3.1 i förordning nr 2988/95, i vilken det uttryckligen hänvisas till en preskriptionsfrist när det gäller förfaranden om oegentligheter. I skäl 39 i förordning nr 1306/2013 hänvisas i detta hänseende uttryckligen till tillämpningen av förordning nr 2988/95 för fastställande och beivrande av oegentligheter. Enligt denna logik bör förordning nr 2988/95 därför även vara tillämplig på fastställande och beivrande av oegentligheter enligt förordning nr 1306/2013. I förstnämnda förordning finns nämligen en omfattande reglering av preskriptionsfrister vid förfaranden som avser oegentligheter, inbegripet vilka villkor som gäller för att avbryta en sådan frist, vid vilken tidpunkt fristen senast ska löpa ut samt medlemsstaternas möjlighet att undantas från den preskriptionsfrist som anges i nämnda förordning. Det kan i detta sammanhang hävdas att om den

preskriptionsfrist som föreskrivs i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 skulle utgöra en specialregel, så skulle det uttryckligen anges i förordning nr 1306/2013 och att det i detta sammanhang skulle framgå att de generella tidsfristerna i förordning nr 2988/95 inte är tillämpliga, eller att de endast är tillämpliga till viss del.

- 20 Den tidsfrist inom vilken medlemsstaterna ska fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 reglerar förhållandet mellan medlemsstaten i fråga och Europeiska unionen – och inte förhållandet mellan medlemsstaten och enskilda. I enlighet med artiklarna 55 och 56 i förordning nr 1306/2013 ska belopp som återbetalats i samband med oegentligheter eller försummelser, inklusive ränta, utgöra medel från Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) eller behörigt program inom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Eftersom de belopp som återbetalas anses utgöra medel från EGFJ och EJFLU, är det av hänsyn till god budgetplaneringssed för dessa fonder avseende påföljande år och för att säkerställa att de årliga maximibelopp för varje fond iakttas, som felaktigt utbetalda belopp återbetalas inom en rimlig tidsperiod från den dag då det uppdagades att oegentligheter eller försummelser har ägt rum, vilket samtidigt utgör grund för att rikta ett återbetalningskrav mot stödmottagaren.
- 21 Det framgår även att återbetalda felaktiga utbetalningar tas upp i unionens budget i enlighet med artikel 54.2 i förordning nr 1306/2013, i vilken det anges att för det fall återbetalningen inte har skett inom fyra år från dagen för betalningskravet respektive inom åtta år, ska den berörda medlemsstaten stå för 50 procent av de ekonomiska konsekvenserna till följd av utebliven återbetalning medan unionens budget ska stå för resterande 50 procent. Om medlemsstaterna inte har begärt återbetalning av felaktiga utbetalda belopp inom den tidsfrist som anges i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 får Europeiska kommissionen emellertid anta en åtgärd som innebär att Europeiska unionen undantas från de finansiella konsekvenserna till följd av att återbetalningen har uteblivit.
- 22 De bestämmelser om återkrav av felaktigt utbetalda belopp i förordning (EU) nr 1306/2013 verkar därför syfta till att säkerställa att medlemsstaterna ska återkräva felaktigt utbetalda belopp inom rimliga tidsfrister, eftersom Europeiska kommissionen kan komma att ta upp dem som medel från EGFJ eller behörigt program inom EJFLU. Om det däremot senare visar sig att upptagandet är felaktigt eftersom felaktigt utbetalda belopp inte har återkrävts inom rimlig tid, så delas de ekonomiska konsekvenserna lika mellan medlemsstaten och Europeiska unionen. Detta gäller dock endast om medlemsstaten har uppfyllt sin skyldighet att omedelbart kräva återbetalning av det felaktiga utbetalda beloppet från stödmottagaren.
- 23 Det framgår emellertid ännu inte som klart huruvida medlemsstaten har rätt att återkräva felaktiga utbetalningar från stödmottagaren efter det att denna tidsfrist har löpt ut. Denna uppfattning stöds också av lydelsen i skäl 37 i förordning nr 1306/2013, enligt vilken det "[i] vissa fall av försummelse från medlemsstatens

sida [...] också [är] riktigt att belasta den aktuella medlemsstaten med hela beloppet”. De ekonomiska konsekvenserna av att felaktigt utbetalda belopp inte återkrävs inom rimlig tid kan därför helt och hållet tillskrivas medlemsstaten eftersom medlemsstaten har varit försumlig och därför inte har återkrävt dem inom rimlig tid, och inte på grund av att rätten att återkräva felaktigt utbetalda belopp från stödmottagaren har förverkats. Det kan också noteras att även om artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 använder uttrycket ”medlemsstaterna [ska] kräva att stödmottagarna betalar tillbaka beloppet” när det gäller medlemsstaternas skyldighet att kräva att stödmottagaren återbetalar felaktiga utbetalningar, så anges det i skäl 37 att ”medlemsstaterna [bör] begära återbetalning av stödmottagaren inom 18 månader”. Ingressen uttrycks inte i tvingande form utan snarare i villkorlig form, nämligen som en artig begäran eller en rekommendation om åtgärder som kan genomföras i vissa situationer, men som inte behöver vara tvingande. Således kan även språkliga argument ligga till grund för uppfattningen att artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 uttrycker en rekommendation om åtgärder, och att det är önskvärt att åtgärder vidtas på det sätt som anges däri, men att det ändå inte är uteslutet att de också kan vidtas på andra sätt.

- 24 I EU-domstolens och tribunalens rättspraxis är det också möjligt att finna slutsatser som kan uppfattas som att de indirekt ifrågasätter ovanstående tolkningssätt.
- 25 I sin dom av den 8 maj 2019, C-580/17, *Mittetulundusühing Järvelaev*, ECLI:EU:C:2019:391, tolkade EU-domstolen en medlemsstats skyldigheter i en situation där det konstateras att oegentligheter har förekommit vid användningen av stöd. I punkt 94–97 angav EU-domstolen följande:

”94 Den hänskjutande domstolen har således ställt sin sjunde fråga för att få klarhet i huruvida artikel 56 första stycket i förordning nr 1306/2013 ska tolkas så, att den utgör hinder för att inleda ett förfarande för återkrav av ett felaktigt utbetalat stöd innan fristen på fem år, från den förvaltande myndighetens finansieringsbeslut, har löpt ut. Den hänskjutande domstolen önskar också få klarhet i huruvida denna bestämmelse ska tolkas så, att den utgör hinder för att fortsätta ett sådant återkravsförfarande om stödmottagaren under förfarandets gång undanröjer den överträdelse som motiverade att detta förfarande inleddes.

95 Vad för det första gäller en medlemsstats möjlighet att inleda ett förfarande för återkrav av ett felaktigt utbetalat stöd innan fristen på fem år, från utbetalningen av den sista delen av stödet, har löpt ut, erinrar domstolen om att en medlemsstat som konstaterar att det föreligger en oegentlighet är skyldig, enligt artiklarna 54.1 och 56 första stycket i förordning nr 1306/2013, att återkräva det felaktigt utbetalade stödet. Medlemsstaten ska närmare bestämt kräva att stödmottagaren betalar tillbaka beloppet inom 18 månader från det att en kontrollrapport eller en liknande handling, där det anges att en oegentlighet har förekommit, har godkänts och i förekommande fall mottagits av det utbetalande organ eller det andra organ som är ansvarigt för återkravet.

96 Härav följer att medlemsstaterna får och, för att säkerställa sund ekonomisk förvaltning av unionens medel, bör vidta åtgärder för att kräva tillbaka stödet så snart som möjligt. Under dessa omständigheter kan det förhållandet att återbetalning begärs före utgången av perioden på fem år, från den förvaltande myndighetens finansieringsbeslut, inte ha någon inverkan på nämnda återkrav.

97 Vad för det andra gäller frågan huruvida unionsrätten utgör hinder för att fortsätta ett förfarande för återkrav i ett fall där stödmottagaren under förfarandets gång undanröjer den överträdelse som motiverade att nämnda förfarande inleddes, konstaterar domstolen att, såsom kommissionen har påpekat, om mottagaren av ett stöd gavs möjlighet att under en rättegång rörande återkravet avhjälpa en oegentlighet som förekommit i genomförandet av insatsen, skulle en sådan möjlighet kunna föranleda andra stödmottagare att begå överträdelser, eftersom de då skulle vara garanterade att få avhjälpa dessa överträdelser efter det att dessa upptäckts av de behöriga nationella myndigheterna. Den omständigheten att stödmottagaren under en rättegång rörande återkrav gör ansträngningar för att undanröja eller till och med undanröjer överträdelsen kan följaktligen inte ha någon inverkan på nämnda återkrav.

98 Den sjunde frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 56 i förordning nr 1306/2013 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att inleda ett förfarande för återkrav av ett felaktigt utbetalat stöd innan fristen på fem år, från den förvaltande myndighetens finansieringsbeslut, har löpt ut. Denna bestämmelse utgör inte heller hinder för att fortsätta ett sådant förfarande för återkrav i ett fall där stödmottagaren under förfarandets gång undanröjer den överträdelse som motiverade att detta förfarande inleddes”.

- 26 EU-domstolens slutsatser i punkt 95 ovan kan tolkas så att de inte utgör hinder för att anta en alternativ tolkning enligt vilken tidsfristen på 18 månader i artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013, inom vilken medlemsstaten begär att stödmottagaren ska återbetala felaktigt utbetalda belopp, å ena sidan är en (vägledande) tidsfrist i förhållandet mellan medlemsstaten och Europeiska unionen och, å andra sidan, samtidigt också utgör en preskriptionsfrist i förhållandet mellan medlemsstaten och stödmottagaren. Detta tolkningsalternativ är mer gynnsamt för den enskilde än det tolkningsalternativ som antagits av den hänskjutande domstolens femte avdelning, eftersom den tidsfrist inom vilken medlemsstaten kan kräva att stödmottagaren återbetalar det felaktigt utbetalda beloppet kan förkortas genom tillämpning av tidsfristen på 18 månader (enligt artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013) till skillnad från om ett system med tidsfrister (enligt artikel 3 i förordning nr 2988/95) hade tillämpats på förhållandet mellan medlemsstaten och den enskilde.
- 27 Samma syn på den angivna tidsfristens karaktär kan även utläsas av tribunalens dom av den 8 mars 2023, T-235/21, Bulgarien/kommissionen, ECLI:EU:T:2023:105, och närmare bestämt av punkt 81, i vilken det anfördes följande: ”Skyldigheten att kräva återbetalning av fordringar som berörs av oegentligheter som konstaterats i slutrapporten följer nämligen inte av förordning

nr 883/2013 utan av artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013, där det föreskrivs att den berörda medlemsstaten ska kräva återbetalning från stödmottagarna inom 18 månader från det att en sådan oegentlighet har angetts för denna.” I punkt 46 i nämnda dom bekräftade tribunalen även kommissionens uppfattning om innebörden av tidsfristen på 18 månader: ”Vid detta tillfälle framhöll kommissionen bland annat att Republiken Bulgarien inom 18 månader efter delgivningen av Olafs slutrapporter från de båda utredningar som byrån företagit måste kräva att de otillbörliga utbetalningarna ska återbetalas av stödmottagarna. Dessutom lämnar hänvisningen till artikel 54 i förordning nr 1306/2013 inget utrymme för tvivel vad avser möjligheten till finansiella korrigeringar om tidsfristen inte har iakttagits.”

- 28 Mot denna bakgrund anser avdelningen i utökad sammansättning att artikel 54.1 i förordning nr 1306/2013 snarare ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att medlemsstaterna fortsätter att återkräva felaktigt utbetalda belopp från stödmottagare, när en medlemsstat har krävt att stödmottagaren ska betala tillbaka det felaktigt utbetalda beloppet mer än 18 månader efter det att det beviljats och, i förekommande fall, efter det att det utbetalande organet eller det organ som ansvarar för indrivningen av sådana felaktigt utbetalda belopp har fått en revisionsrapport eller liknande handling som visar att en oriktighet har ägt rum.
- 29 Den hänskjutande domstolens avdelning i utökad sammansättning godtar emellertid även uppfattningen att nämnda artikel kan tolkas på ett annat sätt, nämligen att den tidsfrist på 18 månader inom vilken medlemsstaten kräver att stödmottagaren återbetalar beloppen, både är en (vägledande) tidsfrist i förhållandet mellan medlemsstaten och Europeiska unionen och samtidigt en preskriptionsfrist i förhållandet mellan medlemsstaten och stödmottagaren, vilken är av särskild karaktär i förhållande till det system med tidsfrister som avses i artikel 3 i förordning nr 2988/95. En sådan tolkning, som i vissa hänseenden är mer förmånlig för stödmottagaren (som utgör en enskild fristående från den offentliga myndighet som beslutar om och tillämpar lagen) kan enligt den hänskjutande domstolens avdelning i utökad sammansättning endast avfärdas om den är klart mindre övertygande än andra tolkningsalternativ. I annat fall skulle det vara fråga om ett oproportionerligt ingrepp i den enskildes rätt till rättssäkerhet och förutsebarhet i fråga om bestämmelser som är avsedda att tillämpas på denne. Bedömningen av huruvida detta tolkningsalternativ, som är mer gynnsamt för den enskilde, kan avfärdas eller inte skulle emellertid redan i en sådan situation gå utöver den tolkning av unionsrätten som omfattas av begreppet *acte clair* i den mening som avses i EU-domstolens praxis.
- 30 Den hänskjutande domstolens femte avdelning anser att denna domstols nionde avdelning har bedömt den unionsrättsliga frågan felaktigt. Den femte avdelningen anser att det är fråga om en *acte clair*, men den kommer emellertid till en annan slutsats om hur frågan ska tolkas än den som den nionde avdelningen tidigare har kommit fram till. Till skillnad från den hänskjutande domstolens femte avdelning, anser denna avdelning i utvidgad sammansättning att den aktuella rättsfrågan inte

kan anses utgöra en *acte clair* och den hänskjuter därför frågan till EU-domstolen för förhandsavgörande. ...

...

ARBETS
DOKUMENT